

Sotsiaalkindlustusamet, registrikood 70001975, asukoht Paldiski mnt 80, 15092 Tallinn (edaspidi **SKA**), keda esindab Sotsiaalkindlustusameti põhimääruse alusel peadirektor Maret Maripuu

ja

Politsei- ja Piirivalveamet, registrikood 70008747, asukoht Pärnu mnt 139, 15060 Tallinn (edaspidi **Politsei**), keda esindab Politsei- ja Piirivalveameti peadirektori 07.11.2024 käskkirja nr 176 alusel peadirektori asetäitja arenduse alal Kristi Mäe,

keda edaspidi nimetatakse **Partner** või ühiselt **Partnerid**, sõlmivad alljärgneva koostöökokkuleppe (edaspidi nimetatud **Kokkuleppe**).

1. LEPINGU EESMÄRK JA ÜLDSÄTTED

- 1.1. Kokkuleppe eesmärk on määratleda partneritevahelise koostöö põhimõtted.
- 1.2. Koostöö keskendub:
  - 1.2.1. ohvrite kaitsele ning ühtse ja tulemusliku abi tagamisele, et kuriteo, vägivalla või kriisijuhtumi tõttu kannatanud inimeste toimetulekuvõime ja turvatunne säiliks või taastuksid.
  - 1.2.2. kuritegude, vägivalla või kriisijuhtumite ennetamisele, teabevahetuse parandamisele ning elanikkonna teadlikkuse tõstmisele ohvriabi võimalustest.
- 1.3. Partnerid teevad Kokkuleppe alusel koostööd tuginedes oma vastutusvaldkonda reguleerivatele õigusaktidele ning neis sätestatud ülesannetele ja pädevusele.
- 1.4. Partnerid juhinduvad oma tegevustes Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist 2012/29/EL, mis käsitleb kuriteoohvrite õigusi ning toe ja kaitse miinimumnõudeid, ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist 2024/1385/EL naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise kohta.

2. KOOSTÖÖPÕHIMÕTTED

- 2.1. Partnerid järgivad ohvritega töötamisel ohvri kohtlemise põhimõtteid (OAS § 5), tagades ohvrile abi kättesaadavuse, traumateadliku ja austava suhtlusviisi ning ohvri teavitamise tema õigustest ja abivõimalustest.
- 2.2. Ohvrite tõhusama toetamise ning kuritegude, vägivalla ja kriisijuhtumite ennetamise eesmärgil teevad Partnerid koostööd ja osalevad valdkondlikus võrgustikutöös.
- 2.3. Ohvri täiendava kaitse tagamiseks soodustavad Partnerid ühiste kodukülastuste läbiviimist ning ohvriabitöötaja kaasamist ülekuulamistele.
- 2.4. Üldjuhul osutatakse ohvriabiteenuseid inimese soovil või nõusolekul, lähtudes tema abivajadusest, välja arvatud punktis 2.5. sätestatud juhtudel. Inimese andmed edastab ohvriabile Politsei.
- 2.5. Kui on alustatud kriminaalmenetlust, käsitletakse erikohtlemist ja kaitset vajava ohvri juhtumina muu hulgas ka alaealisi, seksuaalvägivalla, inimkaubanduse ja perevägivallakuritegude ohvreid ning juhtumeid, kus ohvri kaitseks on kohaldatud lähenemiskeeld. Sellisel juhul edastab Politsei ohvriabile andmed ohvri nõusolekust sõltumata OAS § 7 lõike 1 alusel. Teavitamise eesmärk on korraldada ohvrile õigeaegne tugi ja maandada riske.
- 2.6. Ööpäevaringset tuge pakub ohvriabi kriisitelefoni 116 006 kõigile vanuserühmadele, kes vajavad abi kuriteo, vägivalla või kriisijuhtumi tõttu.
- 2.7. Ohvriabitöötaja kättesaadavus on tagatud kõigis politseijaoskondades.
- 2.8. Ohvriabiteenuste osutamise ja saamise täpsem kord, sh koostöö põhimõtted, protsessid ja rollid sätestatakse Kokkuleppe lisades.
- 2.9. Ohvritega töötades lähtuvad Partnerid teadus- ja tõenduspõhisusest, kasutades oma tegevuste, protsesside ja teenuste arendamisel analüüse ja valdkondlikke uuringuid ning parimaid praktikaid.
- 2.10. Partnerite töö lahutamatu osa on professionaalne enesehoid.

3. PARTNERITE ROLLID JA KOOSTÖÖVORMID

- 3.1. Teave ohvriabi võimaluste kohta on kättesaadav Politsei ruumides ja veebilehel. SKA tagab, et politseijaoskondades oleksid alati olemas ajakohased ja piisavad infomaterjalid.
- 3.2. Partnerid osalevad ühistel supervisioonidel, koolitustel ja õppustel ning korraldavad koos kovisioone ja töövarjutamisi. Aastased tegevusplaanid koostatakse ja kooskõlastatakse Partnerite vahel igal aastal III kvartalis.
- 3.3. Partnerid vahetavad regulaarselt teavet kuriteo-, vägivalla- ja kriisijuhtumite varajaseks tuvastamiseks ja riskitegurite hindamiseks, juhindudes andmekaitseõuetest ja kehtivatest õigusaktidest.
- 3.4. Partnerid osalevad ohvrite kaitsele suunatud koostöötegevustes ja võrgustikes, sealhulgas hädaohus oleva täisealise ohvri kaitseks loodud võrgustikus (MARAC). MARAC-i kokkukutsumise ja koordineerimise korraldab SKA. Juhtumi esitab MARAC-i see võrgustiku osapool, kes tuvastab kõrge riski. Politsei osaleb MARAC-i töös tuumikliikmena, edastades riskihinnangu ja muu vajaliku teabe oma pädevuse piires ning rakendades kokkulepitud kaitsemeetmeid.
- 3.5. Partnerid teevad koostööd elanikkonna teadlikkuse tõstmiseks ja vägivalla ennetamiseks, viies ellu ühiseid teavitustegevusi vägivalla olemuse, mõjude ning abivõimaluste tutvustamiseks.
- 3.6. Kord aastas toimub Partnerite esindajate vaheldumisi korraldatav kohtumine, kus käsitletakse igapäevase koostöö toimimist, teenuste tulemusi ning hinnatakse tööprotsesside tõhusust. Kohtumisel lepitakse kokku vajalikud parendused ohvrite kohtlemisel ja neile pakutava toe tagamiseks.

4. PARTNERITE KOHUSTUSED

- 4.1. Partnerid informeerivad oma asutuste struktuuriüksusi Kokkuleppest ning selgitavad selle sisu.
- 4.2. **SKA kohustused:**
  - 4.2.1. Tagab ohvriabiteenuste osutamise inimestele, lähtudes Politsei poolt edastatud andmetest.
  - 4.2.2. Vastutab ohvriabiteenuste kvaliteedi ja kättesaadavuse eest. Vastavalt ohvriabi seadusele võib SKA haldusülesande täitmisega seotud teenuse osutamise anda halduslepinguga osaliselt või tervikuna üle füüsilisele või juriidilisele isikule või kohaliku omavalitsuse üksusele.
  - 4.2.3. Kujundab ühtse praktika ohvriabiteenuste osutamisel ning politseiga koostöö osas üle Eesti.
  - 4.2.4. Katab Politsei poolt ohvriabi nõustamis- ja võrgustikutööks eraldatud ruumide sisustamise ja ülalpidamisega seotud kulud vastavalt kehtivatele lepingutele.
- 4.3. **Politsei kohustused:**
  - 4.3.1. Tagab, et ohvriabiteenustele õigustatud isikut või tema seaduslikku esindajat teavitatakse tema õigustest ning võimalusest pöörduda ohvriabi poole. Teavitamine toimub suuliselt ja võimalusel ka kirjalike materjalide abil ning elektrooniliste kanalite kaudu.
  - 4.3.2. Tagab, et ohvritega kokkupuutuvate ametnike teadmisi perevägivalla olemusest, traumateadlikust lähenemisest, ohvri kohtlemise põhimõtetest ning kuritegude, vägivalla ja kriisijuhtumite mõjust inimesele täiendatakse järjepidevalt ning rakendatakse igapäevases töös.
  - 4.3.3. Edastab SKA-le ohvriabi osutamiseks vajalikud andmed, samuti taastava õiguse või vägivallast loobumise toetamise teenuste korraldamiseks vajalikud andmed toimepanija kohta, kasutades selleks dokumendihaldussüsteemi Delta või sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistrit (STAR). Kriisisündmustest teavitamise kord psühhosotsiaalse kriisiabi osutamiseks määratakse kindlaks Kokkuleppe lisas 1.
  - 4.3.4. Viib perevägivalla juhtumites läbi riskihindamise ning rakendab õigusaktidest tulenevaid meetmeid ohvri turvalisuse tagamiseks, sealhulgas hindab viibimis- või lähenemiskeelu kohaldamise asjakohasust.
  - 4.3.5. Kaalub igas juhtumis taastava õiguse võimalusi, et toetada ohvri turvatunde taastamist ja kahjude heastamist.

5. KONTAKTISIKUD

- 5.1. SKA kontaktisik on ohvriabi osakonna juhataja Kaire Tamm, Kaire.Tamm@sotsiaalkindlustusamet.ee, 53824249.
- 5.2. PPA kontaktisik on kogukonna politseitöö grupijuht Kairi Ränk, Kairi.Rank@politsei.ee, 6123262.
- 5.3. Juhul, kui üks Partneritest määrab uue kontaktisiku, teatab ta sellest viie tööpäeva jooksul kirjalikult teisele Partnerile.

6. LÕPPSÄTTED

- 6.1. Kokkulepe jõustub Partnerite poolt allkirjastamisest ning kehtib tähtajatult.
- 6.2. Kokkuleppe allkirjastamisega loetakse kehtetuks kõik varasemad Partnerite vahel samal eesmärgil sõlmitud suulised ja kirjalikud koostöökokkulepped, sealhulgas 8. augustil 2012. aastal ja 6. märtsil 2023. aastal sõlmitud koostöökokkulepped, v.a andmevahetuslepingud.
- 6.3. Kokkulepet ja selle lisasid võib muuta Partnerite kirjalikul kokkuleppel. Muudatused vormistatakse Kokkuleppe lisadena ning need muutuvad Kokkuleppe lahutamatuks osaks. Partnerid vaatavad Kokkuleppe ja selle lisad üle vähemalt kord aastas.
- 6.4. Partneril on õigus Kokkulepe ühepoolset korraliselt üles öelda, teatades sellest teisele Partnerile kirjalikult ette vähemalt 60 kalendripäeva. Ühepoolne ülesütlemine on lubatud eeldusel, et see ei takista teisel Partneril õigusaktidest tulenevate kohustuste täitmist.
- 6.5. Kokkuleppe täitmisel tekkivad vaidlused lahendatakse Partnerite vahel läbirääkimiste teel.

7. LEPINGU LISAD

- 7.1. Lepingul on allkirjastamise hetkel järgmised lisad:
  - 7.1.1. Lisa – Koostöökokkulepe ja andmevahetusleping psühhosotsiaalse kriisiabi tagamiseks.

(allkirjastatud digitaalselt)

Maret Maripuu
peadirektor

(allkirjastatud digitaalselt)

Kristi Mäe
peadirektori asetäitja

KOOSTÖÖKOKKULEPE JA ANDMEVAHETUSLEPING PSÜHHOSOTSIAALSE KRIISIABI TAGAMISEKS

1. LEPINGU EESMÄRK

- 1.1. Koostöö eesmärgiks on pakkuda üleriigilist psühhosotsiaalsed kriisiabi (edaspidi ka kriisiabi) psühholoogilist traumat kogenud inimestele ja nende lähedastele punktis 4.1. kirjeldatud juhtudel, et seeläbi säilitada nende toimetulekuvõimet ja ennetada trauma süvenemist. Käesolev Kokkulepe täpsustab Partnerite õigusi ja kohustusi andmete töötlemisel, sätestab andmete edastamise viisi ning määrab koostöö kontaktisikud.

2. MÕISTED

- 2.1. Psühhosotsiaalne kriisiabi – kriisijuhtumist mõjutatud inimestele tagatav abi, et toetada neid juhtunuga toimetulekul ja vähendada selle mõju igapäevasele tegutsemisele ning taastada iseseisev toimetulek.
- 2.2. Ohvriabi kriisimeeskond – SKA poolt tagatud psühhosotsiaalse kriisiabi väljaõppe läbinud isikute grupp.
- 2.3. Kriisiabitöötaja – SKA poolt tagatud psühhosotsiaalse kriisiabi väljaõppe läbinud isik.
- 2.4. Laps – alla 18-aastane isik.
- 2.5. Noor – kuni 30-aastane isik.
- 2.6. Mõjutatud isik – inimene (otsene ohver, ellujäänu, pereliige ja sündmuse pealtnägija), kes vajab kohest abistamist.
- 2.7. Andmed – isikuandmed ja muud andmed (nimi, aadress, kontakttelefon, seotus sündmusega).
- 2.8. Inimkaubanduse ohver – inimene, kelle vastu toimepandud kuriteo kohta on alustatud kriminaalmenetlust karistusseadustiku § 133–133³, 138–140 või 175 alusel või muu samalaadse välisriigis kehtivas karistusseaduses sätestatud kuriteo tunnustel.

3. ANDMEVAHETUS

- 3.1. Koostöö ja andmete väljastamise õiguslikuks aluseks on ohvriabi seaduse § 20 lõiked 2 ja 4, mille kohaselt edastab Politsei SKA-le esimesel võimalusel asjakohased andmed, kui kriisijuhtumi ohver võib juhtumi asjaolude tõttu vajada abi enda või juhtumiga seotud teise füüsilise isiku elu ja tervise kaitseks.
- 3.2. Politsei edastab ohvriabi kriisimeeskonna valvenumbril **5309 8690** või ohvriabi kriisitelefoni 116 006 psühhosotsiaalsed kriisiabi vajava isiku kohta tema vanusegrupi (alaealine ja täisealine), nime, telefoninumbri ja sündmuse lühikirjelduse ning Partnerid lepivad kokku aadressi, kuhu kriisiabitöötajat vajatakse.
- 3.3. SKA tagab, et Politsei edastatud andmeid töödeldakse ainult konkreetse juhtumiga seotud kriisiabi osutamiseks.
- 3.4. Partnerid tagavad, et kõikidel töötajatel, kes andmeid töötlevad, on piisavad teadmised isikuandmete töötlemise nõuetest ning neil on konfidentsiaalsuskohustus, mis jääb kehtima ka pärast teenistusest vabastamist või lepingu lõppemist.

4. POLITSEI KOHUSTUSED

- 4.1. Politsei kaasab ohvriabi kriisimeeskonda alljärgnevate isikute abistamiseks:
  - 4.1.1. suitsiidi tõttu surnud inimeste lähedased või sellest suitsiidist mõjutatud isikud;
  - 4.1.2. vägivalla tagajärjel hukkunud inimeste lähedased või sellest mõjutatud isikud;
  - 4.1.3. lapsed ja noored, kes on tunnistajad suitsiidile, surmaga lõppenud või raskete kehavigastustega kuriteole või õnnetusjuhtumile;
  - 4.1.4. liiklus-, tule- või veeõnnetuse, samuti plahvatuse tõttu hukkunud lähedased või sellest õnnetusjuhtumist mõjutatud isikud;
  - 4.1.5. muud suure mõjuga sündmused, kus mõjutatud isikuid on palju või puudutatud on haavatavad sihtrühmad (näiteks suurõnnetused kortermajades, rahvarohkes kohas jms);
  - 4.1.6. inimkaubandusohvrite tuvastamisel töövälisel ajal (kell 17.00 kuni 08.00, L-P ja riigipühad).
- 4.2. Politsei teavitab SKA-d punktis 4.1. nimetatud juhtudest ööpäevaringsel ohvriabi kriisimeeskonna valvenumbril, leppides kokku kriisiabitöötaja saabumise koha ja aja. Politsei teavitab SKA-d ka muudel Politsei hinnangul kriisiabi vajavatest sündmustest.

- 4.3. Politsei teavitab punktis 4.1. nimetatud isikuid võimalusest abi saamiseks pöörduda Ohvriabi kriisitelefoni 116006 numbrile, juhul kui ohvriabi kriisimeeskond ei saa välja reageerida.
- 4.4. Juhul kui Politsei hinnangul on punktis 4.1. nimetatud isikute näol tegemist abivajava lapsega lastekaitseaduse või abi vajava isikuga sotsiaalhoolekande seaduse tähenduses, teavitab Politsei sellest kohaliku omavalitsuse üksust, märkides teates, et on SKA-d psühhosotsiaalse kriisiabi vajadusest teavitanud.

5. SKA KOHUSTUSED

- 5.1. SKA teavitab Politseid kriisiabitöötaja saabumise ajast kriisiabi osutamise kohale.
- 5.2. SKA tagab punktis 4.1. nimetatud sündmustele Mandri-Eestis ööpäevaringse väljareageerimise ja abi osutamise esimesel võimalusel, kuid mitte hiljem kui 5 tunni jooksul pärast teate saamist. Sarnastel põhimõtetel tagatakse väljareageerimine saartele, ent kohalejõudmise aeg on sõltuvuses praamiliiklusest.
- 5.3. Kriisiabitöötaja loob kontakti isiku(te)ga, pakub psühholoogilist esmaabi, hindab riske ja vajadusi ning hoiab kontakti ja korraldab vajalikku abi edaspidi.

6. KONTAKTISIKUD

- 6.1. SKA kontaktisik lisa 1 täitmisega seonduvates küsimustes on Heli Luik-Müllerson, heli.luik-mullerson@sotsiaalkindlustusamet.ee, 5082016.
- 6.2. PPA kontaktisik lisa 1 täitmisega seonduvates küsimustes on Kairi Ränk, kairi.rank@politsei.ee, 5340 6312.
- 6.3. Kontaktisiku muutumisest teavitavad Partnerid teineteist viivitamatult.